

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΤΩΝ ΚΟΥΝΕΛΙΩΝ

7.1. Γενικά

Η καλή υγεία των ζώων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη καλών αποδόσεων των κουνελιών και την οικονομική βιωσιμότητα των κονικλοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

Οι οικονομικές απώλειες, που προκαλούνται από τις ασθένειες των κουνελιών συχνά υποτιμούνται. Οι απώλειες αυτές δεν προέρχονται μόνο από θανάτους, αλλά, κυρίως, οφείλονται στις μειωμένες αποδόσεις των ζώων, στη χαμένη εργασία και στην υπαπασχόληση των εγκαταστάσεων.

Οι ασθένειες στα ζώα προκαλούνται από διάφορα αίτια και κατατάσσονται σε μολυσματικές και μη μολυσματικές.

Οι μολυσματικές ασθένειες προκαλούνται από βακτήρια, ιούς, μύκητες και πρωτόζωα καθώς και από παράσιτα. Τα παθογόνα αυτά αίτια των ασθενειών μολύνουν - μεταδίδονται από τον ένα ζώντα οργανισμό στον άλλο - και, γι' αυτό, οι μολυσματικές ασθένειες λέγονται και **μεταδοτικές ή λοιμώδεις**.

Οι μη μολυσματικές ασθένειες οφείλονται σε ελλείψεις θρεπτικών στοιχείων (βιταμινών, ανοργάνων στοιχείων, πρωτεϊνών - αμινοξέων και ινωδών ουσιών) σε τοξίνες και τοξικές ουσίες και σε ακατάλληλες και αντίξοες συνθήκες του περιβάλλοντος εκτροφής.

Το πρόβλημα της υγείας και των ασθενειών των κουνελιών είναι διπλό, οικονομικό και βιολογικό. Το πρώτο πρόβλημα αναφέρεται στις οικονομικές ζημιές των ασθενειών, στις δαπάνες αντιμετώπισής τους και στην οικονομική ωφέλεια από αυτή και το δεύτερο πρόβλημα στα μέσα, στις μεθόδους και στη στρατηγική αντιμετώπισης των ασθενειών. Στην εκμετάλλευση των παραγωγικών ζώων εκείνο που, τελικά, μετράει και υπολογίζεται δεν είναι μόνο η διατήρηση ή επανάκτηση της υγείας τους αυτής καθαυτής, αλλά η ωφέλεια ή ζημιά από την αντιμετώπιση ή μη των ασθενειών. Στην αντιμετώπιση του προβλήματος των ασθενειών η πιο σημαντική ενέργεια είναι η πρόληψη των ασθενειών και μετά ακολουθούν η θεραπεία και η εξάλειψή τους.

Η πρόληψη των ασθενειών είναι ο καλύτερος και οικονομικότερος τρόπος για την αντιμετώπισή τους και τον περιορισμό των κινδύνων και των ζημιών στο ελάχιστο. Η θεραπεία των ασθενειών είναι συχνά δαπανηρή και μερικές φορές αναποτελεσματική, τα δε αποθεραπευμένα ζώα δεν αποκτούν τις υψηλές αποδόσεις τους.

7.2. Η διάδοση των μολυσματικών ασθενειών

Οι κυριότεροι τρόποι διάδοσης των μολυσματικών ασθενειών είναι οι εξής:

- Από τους φορείς της ασθένειας. Τα υγιή ζώα έρχονται σε επαφή με τα ασθενή και μολύνονται (σπειροχαιτίωση, κοκκιδίαση κ.ά.).
- Από τη τροφή και το νερό (παράσιτα).
- Από τις εγκαταστάσεις και τα σκεύη.
- Από τον αέρα (αναπνευστικές ασθένειες).
- Από τους ποντικούς (κοκκιδίαση και άλλα παράσιτα).
- Από τα δηκτικά έντομα και άλλα ζώδια (Μυξομάτωση).
- Από τους ανθρώπους. Οι άνθρωποι που κυκλοφορούν σε κονικλοτροφικές εκμεταλλεύσεις μπορεί να γίνουν μεταφορείς μολυσματικών ασθενειών με τα ρούχα, τα παπούτσια και τα χέρια τους.
- Από την κοπριά και τα νεκρά κουνέλια.

7.3. Η επιθεώρηση των κουνελιών και η διάγνωση των ασθενειών

Η επιθεώρηση των κουνελιών αποτελεί μια απαραίτητη εργασία, που πρέπει να γίνεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα. Ο κονικλοτρόφος έχει την ευκαιρία να επιθεωρεί τα κουνέλια αναπαραγωγής πριν από κάθε σύζευξη, όμως είναι αναγκαία η συχνότερη επιθεώρηση όχι μόνο των κουνελιών αναπαραγωγής, αλλά και όλων των άλλων κουνελιών.

Η μη τακτική ή πλημμελής επιθεώρηση των κουνελιών μπορεί να έχει, ως συνέπεια, αργά ή γρήγορα τη μη έγκαιρη διάγνωση ή παρατήρηση συμπτωμάτων ή ελαττωμάτων των κουνελιών, πράγμα που μπορεί να αποβεί επιζήμιο για την κονικλοτροφική εκμετάλλευση.

Η προσεκτική παρατήρηση των εξωτερικών συμπτωμάτων και η εξέταση των εσωτερικών οργάνων του σώματος των κουνελιών είναι πολύτιμη βοήθεια στη διάγνωση των ασθενειών.

Ο καλός κονικλοτρόφος πρέπει να είναι εξοικειωμένος στην αναγνώριση της υγιούς κατάστασης, της κανονικής εμφάνισης και συμπεριφοράς των κουνελιών σε όλες τις ηλικίες και φάσεις της ζωής και να διακρίνει κάθε μεταβολή τους. Γι' αυτό είναι απαραίτητο ο κονικλοτρόφος να έχει βασικές, τουλάχιστον, γνώσεις για τις ασθένειες των κουνελιών, ώστε να μπορεί να διακρίνει πότε ένα κουνέλι είναι άρρωστο και πότε σε καλή φυσική και υγιή κατάσταση. Η έγκαιρη διαπίστωση των ενδείξεων και η διάγνωση των ασθενειών καθιστά δυνατή την άμεση αντιμετώπισή τους και την αποφυγή μεγάλης οικονομικής ζημιάς, όταν πρόκειται για σοβαρή ασθένεια.

Ο καλός κονικλοτρόφος μπορεί να διαγνώσει μερικές από τις ασθένειες ο ίδιος, ενώ άλλες όχι. Γι' αυτό το καλύτερο είναι ο κονικλοτρόφος, όταν αντιληφθεί ύποπτα ασθένεια κουνέλια, να ζητάει

την εξέτασή τους από **ειδικό κτηνίατρο ή κτηνιατρικό διαγνωστικό εργαστήριο και απαραίτητα τη βοήθειά τους για τη σωστή αντιμετώπισή τους.**

Τα άρρωστα ή τα ύποπτα προσβολής από μολυσματική αρρώστια κουνέλια μεταφέρονται αμέσως και διατηρούνται σε απομόνωση σε ειδικό χώρο -απομονωτήριο- τουλάχιστον για 3-4 εβδομάδες.

7.4. Τα μέτρα υγιεινής

Η εφαρμογή μέτρων υγιεινής έχει μεγάλη σημασία σ' όλες τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, αλλά στις κονικλοτροφικές εκμεταλλεύσεις και ιδιαίτερα της συστηματικής μορφής, όπου εκτρέφεται μεγάλος αριθμός κουνελιών σε κλειστούς περιορισμένους χώρους - θαλάμους-, αυτή έχει μεγαλύτερη σημασία. Η μη εφαρμογή των μέτρων υγιεινής καταλήγει συχνά στην εμφάνιση ασθενειών και σε θανάτους. Για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής πρέπει να εφαρμόζονται **μέτρα καθαριότητας και υγιεινής.**

α. Ο καθαρισμός και η απολύμανση

Οι θάλαμοι εκτροφής των κουνελιών και ο μηχανικός εξοπλισμός τους (κλουβιά, φωλιές, ταΐστρες, ποτίστρες κ.ά.) πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται περιοδικά και τακτικά.

Τα δάπεδα, οι τοίχοι και το ταβάνι πρέπει να διατηρούνται καθαρά, χωρίς ακαθαρσία, αράχνες και τρίχες.

Τα κλουβιά, οι ποτίστρες και οι ταΐστρες των κονικλομητέρων καθαρίζονται και απολυμαίνονται μετά το τέλος κάθε αναπαραγωγικού κύκλου (ξηρά περίοδος - κυοφορία - θηλασμός), και των παχυνομένων και αναπτυσσομένων κουνελιών μετά το τέλος κάθε περιόδου πάχυνσης ή ανάπτυξης. Οι φωλιές καθαρίζονται και απολυμαίνονται μετά από κάθε χρήση.

Ο καθαρισμός και η απολύμανση του μηχανικού εξοπλισμού μπορεί να γίνεται με νερό υπό πίεση, που περιέχει ένα απολυμαντικό ή τη χρήση φλογοβόλου υγραερίου, όπου δεν δημιουργείται πρόβλημα αποβαφής μετάλλων, οξειδωσης, ή καύσης (ξύλινα σκεύη, χαρτόνια, πλαστικά κ.ά) και στη συνέχεια εμβάπτιση του μηχανικού εξοπλισμού σε διάλυμα απολυμαντικού.

Υπάρχουν διάφορα απολυμαντικά, όπως είναι οι ενώσεις του αμμωνίου, τα υποχλωριώδη και τα ιωδιούχα κ.ά., οι φαινολικές ενώσεις (φαινόλη) και οι κρεοσυλικές ενώσεις (κρεολίνη, λυσόλη) που είναι ισχυρά απολυμαντικά και είναι αποτελεσματικά και στην παρουσία οργανικής ύλης, καθώς και η φορμαλδεΰδη, που είναι αέριο με ευρεία μικροβιοκτόνο δράση, που παράγεται με την ανάμειξη φορμόλης και υπερμαγγανικού καλίου, ή με θέρμανση παραφορμαλδεΰδης ή εξάτμηση φορμόλης και χρησιμοποιείται για υπο-

καπνισμό των χώρων.

Τα απολυμαντικά αυτά υπάρχουν στο εμπόριο, από τα οποία επιλέγεται και χρησιμοποιείται το καταλληλότερο, ανάλογα με την περίπτωση. Ένα αποτελεσματικό και φθινό απολυμαντικό είναι η διάλυση 30 κυβικών εκατοστομέτρων υποχλωριώδους νατρίου (Οικιακό λευκαντικό) σε ένα λίτρο νερού.

Τα περισσότερα απολυμαντικά έχουν ισχυρή οσμή, που ερεθίζει και βλάπτει τους αναπνευστικούς αγωγούς των ζώων και των ανθρώπων. Γι' αυτό πρέπει τα ζώα να απομακρύνονται από τους χώρους που χρησιμοποιούνται ισχυρά απολυμαντικά και να μην επαναφέρονται σ' αυτούς όταν υπάρχει ακόμα η οσμή. **Επίσης χρειάζεται γενικά προσοχή στη χρήση των ισχυρών απολυμαντικών, γιατί αυτά είναι επιβλαβή όχι μόνο για τα ζώα αλλά και τον άνθρωπο.**

Η οργανική ουσία μειώνει σημαντικά τη δράση των απολυμαντικών και μερικά από αυτά αδρανοποιούνται, γι' αυτό η απολύμανση πρέπει να ακολουθεί πάντοτε τον καθαρισμό.

Στις κονικλοτροφικές εκμεταλλεύσεις υπάρχει το πρόβλημα των τριχών. Οι κουνέλες μαδούν τις τρίχες από το σώμα τους για να φτιάχνουν τις φωλιές τους. Μερικές από αυτές τις τρίχες μεταφέρονται από τον αέρα και προσκολλούνται στα κλουβιά, στο ταβάνι, στις ηλεκτρικές λάμπες, στους τοίχους και σε κάθε άλλη επιφάνεια στο εσωτερικό του θαλάμου. Αυτές οι τρίχες πρέπει να απομακρύνονται περιοδικά, γιατί αποτελούν εστίες ανάπτυξης μικροβίων και παρασίτων. Η απομάκρυνση των τριχών αυτών μπορεί να γίνεται με τη χρήση φλογοβόλου με υγράριο, βούρτσας, σκούπας ή αναρροφητικής σκούπας.

Η απομάκρυνση της κοπριάς από τους θαλάμους εκτροφής των κουνελιών είναι ουσιαστικής σημασίας, για την υγεία των ζώων. Η σύσσωρευση πολλής κοπριάς, ιδιαίτερα υγρής, προκαλεί αύξηση της αμμωνίας στο θάλαμο, η οποία έχει ως συνέπεια την προδιάθεση των ζώων στις αναπνευστικές ασθένειες. Επίσης η κοπριά και μάλιστα η υγρή, αποτελεί άριστο υπόστρωμα για τον πολλαπλασιασμό και την ανάπτυξη των μυγών. Για τους λόγους αυτούς η κοπριά πρέπει να απομακρύνεται από τους θαλάμους εκτροφής κουνελιών περιοδικά. Το άριστο είναι η καθημερινή απομάκρυνση της κοπριάς.

Εκτός από τις περιοδικές και τακτικές απολύμανσεις γίνονται και **έκτακτες γενικές**, μετά από εμφάνιση μολυσματικής ασθένειας, σ' όλο το κονικλοτροφείο και με τις απαραίτητες προφυλάξεις προστασίας των ζώων, ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο απολυμαντικό.

